ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра теорії спорту та фізичної культури

Передерій А.В., Нерода Н.В.

ЛЕКЦІЯ
на тему «МІСЦЕ АДАПТИВНОГО СПОРТУ В МІЖНАРОДНІЙ ОЛІМПІЙСЬКІЙ СИСТЕМІ»

з дисципліни
«ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ АДАПТИВНОГО СПОРТУ»

для студентів за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт
VIII семестр (денна форма навчання), IX-X семестр (заочна форма навчання).

ЛЬВІВ - 2018

Змістовий модуль 1.
Адаптивний спорт в системі міжнародного олімпійського руху.

Тема 1. Місце адаптивного спорту в міжнародній Олімпійській системі.

1. Загальна характеристика Олімпійського руху.
2. Типологічна класифікація Олімпійського руху.
3. Ґенеза адаптивного спорту.
4. Керівні організації адаптивного спорту в Україні та в світі.
5. Аналіз участі спортсменів України в Паралімпійських іграх.

1. Загальна характеристика Олімпійського руху

Одне з чільних місць серед спортових вартостей посідає Олімпійський рух, що визначений у Олімпійській Хартії як “концентрована, організована, універсальна і постійна діяльність всіх осіб та організацій, яких надихають цінності Олімпізму, що проводиться під керівництвом МОК. Ця діяльність охоплює п’ять континентів. Вона досягає своєї вершини, коли збирає разом атлетів світу на величезному спортивному фестивалі — Олімпійських іграх… ” (Олімпійська Хартія)”.

Олімпійський спорт - міжнародний, багатофункціональний спортивний рух, спрямований на пропаганду загальнолюдських, гуманістичних вартостей у відповідності з концепцією олімпізму; найважливіша складова міжнародного спортивного руху, який є невід’ємною частиною сучасного суспільного життя і міжнародних відносин.

Під патронатом МОК нині проводиться велика кількість різноманітних змагань, деякі з котрих (Панамериканські, Азійські тощо) за своїм масштабом та рівнем організації поступаються лише Олімпійським іграм. Правило 2 Олімпійської Хартії закріплює патронат і над іншими іграми:

1. Виконком МОК може надати патронат МОК міжнародним регіональним, континентальним або всесвітнім комплексним змаганням на умовах, які МОК вважатиме резонними, за умови, що вони будуть проводитися відповідно до Олімпійської Хартії й будуть організовані під контролем НОКів або асоціацій, визнаних МОК, при сприянні відповідних МСФ і при дотриманні технічних правил МСФ.

2. Виконком МОК може надати патронат МОК іншим спортивним заходам, за умови, що їхні завдання відповідають цілям Олімпійського руху.

Варто згадати, що у Стародавній Греції поряд з Олімпійськими іграми - головним культурно-спортивним святом на честь бога Зевса, - існували і "паралельні" ігри: Піфійські, що проводились з 589 р. до Н.Х. у Дельфах і були присвячені богові Аполону; Немейські - з 573 р. до Н.Х. у Немеях на честь міфічного героя Геракла; Істмійські - з 573 р. до Н.Х. у Коринфі під егідою бога Посейдона; Панафінейські - з 566 р. до Н.Х. у Афінах на честь

богині Афіни, а також ігри, що проводились у полісах і колоніях Стародавньої Греції - Аргоські, Дорійські, Херсонеські та інші.

Прагнення пов'язати свою діяльність з Олімпійською характерно не лише для урядів різних країн та НОК. З Олімпійським спортом тісно пов'язані і періодичні комплексні змагання, що вони проводяться різними спільнотами за національними, релігійними, професійними та іншими ознаками. Кожний з напрямів цього руху має власні географічні ареали та території, органи управління і координації, системи фінансування, спортивні і культурні програми, календарі, інфраструктуру. Як і будь-яке суспільне явище, цей рух, особливо в країнах третього світу, стикається із значними труднощами, що пов'язані з тяжким економічним станом (зовнішній борг цих країн перевищує $1,5 трильйони), нестачею кваліфікованих кадрів, недостатнім життєвим і культурним рівнем населення. Однак, незважаючи на ці та інші труднощі, кожний із спортивних форумів має свої неповторні і колоритні ритуали, атрибутику. Вони є не лише джерелом виявлення спортивних талантів, генератором національних і інтернаціональних культурно-спортивних традицій, потужним засобом виховання молоді і оздоровлення населення, а й унікальним інструментом інтеграції різних народів в ім'я миру та взаєморозуміння.

Серед таких комплексних спортивних змагань варто виділити ігри за територіальною приналежністю; ігри за соціальною приналежністю; ігри за етнографічною приналежністю; ігри за релігійною приналежністю; ігри за професійною приналежністю; ігри за віковою приналежністю; ігри за медико-реабілітаційною приналежністю тощо. Всі ці змагання є виключно важливим чинником розвитку Олімпійського спорту - збільшення його масовості, відбору обдарованих спортсменів та покращання системи підготовки, розповсюдження спорту серед населення різних країн світу, розвитку матеріальної бази Олімпійського спорту тощо.

2. Типологічна класифікація Олімпійського руху

Ігри за територіальною приналежністю.

Найбільш значною складовою комплексних спортивних змагань під патронатом МОК є регіональні ігри, які складають групу територіальної приналежності. Ідея регіонального розвитку олімпійського руху і спроби її реалізації належать П'єру де Кубертену.

Найстарішими із існуючих регіональних ігор є ігри країн центральної Америки та Карибського моря, що вперше були проведені у Мехіко в 1926 р., коли команди Мексики, Гватемали та Куби змагалися у 7 видах спорту. В традиціях цих ігор є ритуал запалювання вогню від променів сонця у древньому храмі ацтеків на пагорбах Лас-Естерельяс у Мексиці. До програми ігор повинно входити не менше 12 видів спорту, серед яких бейсбол, боротьба, бокс, важка атлетика, велоспорт, вітрильний спорт, волейбол, водне поло, гандбол, гімнастика, веслування, дзюдо, кінний спорт, легка

атлетика, плавання, стрибки у воду, сучасне п'ятиборство, стрільба з лука, стендова та кульова стрільба, фехтування, футбол, хокей на траві. Реально ж проводяться змагання майже з усіх Олімпійських та деяких регіональних видів спорту. В останні роки в іграх країн Центральної Америки та Карибського моря беруть участь спортсмени більш, ніж 20 країн, серед яких лідерство належить Кубі.

Нині розвиваються Панамериканські (літні - з 1951 р. і зимові - з 1989 р.) ігри. Ідею їх проведення запропонував Президент МОК Анрі де Байє-Латур після успішного проведення Центрально-Американських ігор 1926 р. Лише після 1936 р. (після Олімпійських ігор у Берліні) цю ідею було схвалено спортивними керівниками країн Американського континенту. В 1940 р. з ініціативи НОК Аргентини було скликано конгрес країн Західної півкулі за участі представників 16 країн Панамериканського Союзу. Було створено Панамериканський спортивний Комітет, який прийняв рішення про проведення ігор в 1942 р. в Буенос-Айресі. Друга світова війна спричинила непроведення ігор до 1951 р. В іграх взяло участь 2000 атлетів з 20 країн. В наступні десятиліття кількість спортсменів сягнула 5000, а кількість країн-учасниць перебільшила 30.

Програма Панамериканських ігор охоплює не менше 15 видів спорту, зокрема баскетбол, бейсбол, боротьбу, бокс, важку атлетику, велоспорт, вітрильний спорт, волейбол, водне поло, гандбол, гімнастику, веслування, дзюдо, кінний спорт, легку атлетику, плавання, стрибки у воду, сучасне п'ятиборство, стендову та кульову стрільбу, стрільбу з лука, теніс, фехтування, футбол, хокей на траві. Програма ігор постійно розширюється, включає понад 30 видів спорту, не лише Олімпійських, а і сквош, пелоту, ролерний спорт тощо. Зимові Панамериканські ігри включають гірськолижний спорт, фристайл, біатлон, лижні гонки. Вперше такі ігри відбулися в 1989 р. у Лас-Ленасі. Лідерство в Панамериканських іграх належить спортсменам США та Куби, високі результати також демонструють представники Канади, Венесуели та Мексики. На жаль, Панамериканські ігри є "брудними" через допінгові зловживання. Так, лише в іграх 1983 р. 15 учасників були за це позбавлені 23 медалей різного ґатунку.

Команди латиноамериканських країн з 1938 р. змагаються також у Боліварських іграх. З 1979 р. проводяться Південноамериканські ігри.

Загальне керівництво Олімпійським рухом на Американському континенті здійснює Панамериканська спортивна організація ОДЕПА, яка об'єднує 38 НОК.

Азіатські ігри - Асіади проводяться з 1951 р. (літні) та з 1986 р. (зимові). Асіади почали проводитися з ініціативи Спортивної Асоціації країн Азії, що її було створено в 1949 р. на конференції у Нью-Делі. З 1954 р. Азіатські ігри проводяться щочотири роки. За перші 40 років їх проведення кількість учасників зросла з 489 до 6000. Втричі зросла кількість країн-учасниць. Програма повинна містити не менше 10 видів спорту, обов'язковими з яких є

плавання та легка атлетика, а решта обираються з баскетболу, боротьби, боксу, важкої атлетики, велоспорту, веслування, вітрильного спорту, волейболу, гімнастики, дзюдо, кінного спорту, стрільби, тенісу, фехтування, футболу або хокею на траві. Однак, масштабність Асіад давно перебільшила мінімальні офіційні вимоги. Так, X Азіатські ігри у Сеулі (1986 р.) розіграли медалі 269 дисциплін 25 видів спорту, XI у Пекіні (1990 р.) - 310 видів змагань 27 видів спорту, в 1994 р. у Хиросимі було вже 34 види спорту, зокрема гольф, карате, ушу тощо. Провідні позиції в Азіатських іграх посідає Китай. Існують також субрегіональні ігри цього континенту, що проводяться під егідою Олімпійської Ради Азії (ОКА).

Ідею проведення Африканських ігор висловлено бароном де Кубертеном ще у 1912 р., однак їх проведення стало можливим лише в 60-тих роках, після суверенізації більшості країн континенту. Постійний комітет Африканських ігор було створено у 1964 р. представниками 32 країн. В 1965 р. у Браззавілі відбулися I Африканські ігри, в яких взяли участь майже 300 спортсменів з 30 країн. Через організаційні та фінансові труднощі II Африканські ігри відбулися лише у 1973 р. (замість 1969 р.) в Лагосі. Масштабність цих змагань значно перебільшила перші та наступні ігри, кількість учасників сягала 5000, а країн - 40. На III іграх у Алжирі та IV у Найробі змагалися 3000 атлетів з 45 країн та 3170 з 38 країн відповідно. Важливо, що IV Африканські ігри також відбулися з порушенням періодичності. В Африканських іграх найбільш успішно виступають представники Єгипту, Нігерії, Алжиру, Кенії, Тунісу.

Ці змагання організовує Асоціація Олімпійських Комітетів Африки - АНОКА, що об'єднує більше 50 країн. Також АНОКА у 7-ми зонах Африки проводить субрегіональні ігри. Слід відзначити, що поряд із організаційними та фінансовими труднощами, африканські спортивні організації стикаються із проблемою масового відтоку талановитих атлетів до розвинених країн.

У 1985 р. для НОК Австралії і Океанії засновані Австралійські ігри.

З середини 80-х рр. були засновані міні-Олімпійські ігри країн Перської затоки.

До ігор цього типу належать також міжконтинентальні: Афро-Азіатські (з 1985р.); Афро-Латиноамериканські (з 1974 р.); Триконтинентальні (з 1983 р.) - Азії, Африки і Америки; Іберо-Американські (з 1975 р.) між Іспанією і Америкою. Найстарішими є ігри співдружності, трансформовані під впливом політичних змін у світі із Британських імперських ігор (1930-1950 рр), потім ігор Британської співдружності (1954-1970 рр) і Середземноморські ігри (з 1951 р.) для прибережних країн Європи, Азії і Африки; Всесвітні ігри з неолімпійських видів спорту (з 1981 р); Тихоокеанські ігри (з 1981 р.) серед спортсменів Канади, Австралії, Нової Зеландії, США і Японії; ігри островів Індійського океану (з 1979 р.); Балканські ігри (1963 р.); Олімпійські ігри малих держав Європи (з 1984 р.); ігри країн Європейської економічної співдружності (з 1989 р).

Європейські ігри вперше відбулися у 2015 році в Баку.

Ігри за етнографічною приналежністю.

Ігри за етнографічною приналежністю об'єднують спортсменів за ознакою етносу, нації. Найбільш значні з них - Панарабські - виникли у 1953 р. і об'єднують 21 НОК країн Азії і Африки. Всупереч ісламським канонам у цих іграх з ініціативи НОК Іраку беруть участь і жінки. З 1978 р. проводяться Всесвітні ігри литовців. Багаторічну традицію мають Всесвітні ігри латишів, корейців, японців, євреїв, українських переселенців (у Канаді), російських емігрантів (в Аргентині) та ін. Існують ще й Арктичні ігри (з 1933 р.) серед ескімосів і північних індіанців.

Ігри за релігійною приналежністю.

Релігія з давніх часів надавала уваги питанням фізичного виховання. Прикладом цього можуть бути східні єдиноборства, які виникли тисячоліття назад і набули тепер всесвітнього розповсюдження. Джерелом цих мистецтв були і буддизм і його різновиди в Індії, Китаї, Японії та інших країнах Сходу. Релігійне походження мали ігри народів давніх цивілізацій Америки (гра з м'ячем у ацтеків).

Протягом століть змінювалося неоднозначне ставлення до спорту Християнської Церкви - від знищення античного спорту до створення спортивних організацій та проведення спортивних змагань. Найстаріші з них - Міжнародні ігри молодих християн. Організація молодих християн, що існує в Англії з XIX століття багато робить для фізичного вдосконалення молоді. Її емблемою є червоний трикутник, рівні сторони якого символізують Душу, Тіло і Розум. В США з 1936 року існує потужна Християнська організація спортивного спрямування "Організація молодих католиків". В розпорядженні "Асоціації молодих християн" США є понад 1800 спортивних центрів. Отже, нині існує безліч спортивних організацій і ігор, які організовує церква. Проводяться міжнародні ігри спортсменів-католиків, баптистів, протестантів, ієзуїтів тощо. Спорту приділяють увагу видатні діячі Церкви. "Піддавати тіло здоровій утомі, щоб дати змогу відпочити розумові та приготувати його до нових зусиль, загострювати мислення з метою більш інтенсивного набуття інтелектуальних здібностей; вправляти м'язи і звикати до фізичних зусиль з метою виробляти характер і формувати сильну та гнучку, немов сталь, волю" - ось, якою була ідея спорту, яку сформулював священик-альпініст - Святіший Отець Пій XI. До речі, у Ватикані тренуються та змагаються дві футбольні команди.

Під керівництвом Всесвітнього маккабіанського союзу проводяться Всесвітні маккабіади серед спортсменів, які додержуються іудаїзму.

Під егідою організації "Ісламська конференція" у 1989 р. відбулися 1-і Мусульманські ігри під гаслом "Мир і дружба", в яких взяли участь представники 45 країн.

Ігри за професійною приналежністю.

Були відомі ще в епоху середніх віків. У феодальних містах Європи культивувались "Цехові ігри" між стрілецькими і фехтувальними братствами, "ігри майстрів" в Японії тощо. В теперішній час загальновідомі Всесвітні ігри залізничників, Міжнародні спортивні тижні моряків Тихоокеанського басейну, "Кубок Японського моря", "Чорноморський кубок", "Кубок Балтики" під гаслом "Океани і моря об'єднують народи". Здавна широко розповсюджені міжнародні змагання лісорубів, офіціантів, стригалів овець, трактористів тощо, що включають до своїх програм крім вузькопрофесійних, різні види спорту. У 2015 році, наприклад, відбулися IV Всесвітні ігри серед військовослужбовців (Мунджеон (Південна Корея).

Ігри за віковою приналежністю.

В 1990 р. під керівництвом Міжнародного комітету дитячого спорту були проведені XVII Європейські спортивні ігри школярів - "Малі олімпіади". У липні 1991 р. за ініціативою ЄОК проведені Олімпійські ігри серед молоді (13-16 років). Більш двох десятиліть проводяться "Міні-ігри" для дітей різного віку в Центральній і Південній Америці, США, Канаді, Австрії. Існують також різноманітні змагання ветеранів з різних видів спорту.

Всесвітні студентські ігри – Універсіади – проводяться з 1923 року. Перші змагання відбулися в Парижі під егідою Конфедерації студентів, що створена у 1919 році Жаном Птижаном. Нині проводяться щодвароки літні та зимові за участі студентів-спортсменів віком від 17 до 28 років.

Юнацькі Олімпійські ігри проводяться для спортсменів-юніорів у віці від 14 до 18 років. Проходять як літні, так і зимові Ігри. Вони проводяться раз на чотири роки - літні з 2010 року, а зимові з 2012.

У Всесвітніх іграх ветеранів, що зазвичай проходять раз на чотири роки, беруть участь представники понад 100 країн світу, змагання відбуваються з більш як 30 видів спорту.

Ігри за медико-реабілітаційною приналежністю.

Важко переоцінити гуманістичний сенс різноманітних спортивних змагань осіб з особливими потребами. Вони дозволяють людям, позбавленим долі, повернутися в суспільство, а в окремих випадках - позбутися недуги за допомоги спорту. Дійсно, історично щодо цієї категорії змагань використовувалась назва «Ігри за медико-реабілітаційною приналежністю». Разом з тим, нині в зв'язку зі зміщенням пріоритетів з реабілітаційних на суто спортивні, вони, переважно, мають усі ознаки змагань спорту вищих досягнень.

Перші спроби залучення інвалідів до спорту були зроблені ще у XIX столітті, коли в 1888 році у Берліні був заснований перший спортивний клуб для глухих. З 1924 року Міжнародний спортивний комітет глухих кожні чотири роки проводив Всесвітні ігри глухих.

Перші “Олімпійські ігри для глухих" були проведені в Парижі 10-17 серпня 1924 р. серед спортсменів офіційних національних федерацій Бельгії, Великої Британії, Нідерландів, Польщі, Франції і Чехословаччини. У іграх також взяли участь, Італія, Румунія і Угорщина, які не мали офіційних національних федерацій. Спортсмени змагалися з легкої атлетики, велоспорту, футболу, стрільби і плавання. З розвитком спортивного руху осіб з вадами слуху та офіційним визнанням МОК, ігри одержали назву “Дефлімпійські”.

Після другої світової війни до занять спортом залучаються інваліди з пошкодженнями опорно-рухового апарату. Фундатором цієї справи став доктор Людвіг Гуттманн. Проведені під його керівництвом у 1948 р. змагання зі стрільби з лука за участю 16 паралізованих військовослужбовців стали підґрунтям майбутніх Паралімпійських ігор.

У грудні 1968 р. з ініціативи Юніс Кеннеді Шрайвер були проведені Перші Міжнародні Спортивні ігри Спеціальних Олімпіад де близько 1000 розумово відсталих людей змагалися з легкої атлетики та плавання.

Велику місію милосердя виконують організації, що проводять спортивні змагання серед сліпих, німих, з порушеннями опорно-рухового апарату й інших інвалідів. Проводяться Європейські та Всесвітні ігри незрячих «Eurosport», Всесвітні спортивні ігри параплегиків, Всесвітні спортивні ігри ампутантів тощо.

У 1989 р. вперше відбулися Міжнародні спортивні змагання людей з імплантантами у серці. У 1990 р. в Каракасі (Венесуела) такі спортсмени подолали марафонську дистанцію.

Сучасний спорт осіб з особливими потребами, як специфічне суспільне явище характеризується наявністю цілого ряду специфічних тенденцій і особливостей, головними з який є такі, як виражена тенденція до популяризації і розвитку серед інвалідів практично тих видів спорту, що користуються популярністю у суспільстві, а також нозологічно специфічних видів спорту (голбол тощо); наявність адекватних змін у правилах змагань, обумовлених винятково функціональними можливостями інвалідів; прагненням до інтеграції спорту інвалідів із спортом здорових людей

3. Генеза адаптивного спорту

Сучасні Паралімпійські ігри, де змагаються і спортсмени з пошкодженнями опорно-рухового апарату, і спортсмени з вадами зору, у деяких з котрих (1996-2000рр.) брали участь спортсмени з затримкою розумового розвитку, виникли завдяки діяльності Людвіга Гуттманна та Міжнародної Федерації Сток-Мандевільських ігор, що провела в Англії перші змагання для спортсменів-спинальників. Одночасне проведення ігор XIV Олімпіади у Лондоні у 1948 р. і перших змагань зі стрільби з лука для інвалідів з параплегією у Сток-Мандевілі наштовхнуло на ідею проведення

масштабних, комплексних змагань для інвалідів з різними вадами. Нині проводяться літні (з 1960 р.) та зимові (з 1976 р.) Паралімпійські ігри.

Так, якщо у І Паралімпійських іграх взяло участь 400 спортсменів з 23 країн, то у XIII літніх Паралімпійських іграх кількість країн-учасниць збільшилася понад уп'ятеро і склала 148 офіційних, а спортсменів збільшилася удесятеро і склала 4000 учасники. Подібна, хоча й менш вражаюча тенденція спостерігається і у зимових Паралімпійських іграх - від 250 спортсменів 14 країн до 580 учасників 36 країн.

Нозологічний склад учасників Паралімпійських ігор змінювався. Так, якщо у Паралімпійських іграх 1960-1968 рр. брали участь лише спортсмени з пошкодженнями хребта та спинного мозку, то вже з Паралімпійських ігор 1972 р. починається як демонстраційна, так і офіційна участь спортсменів інших нозологій - з вадами зору (у 1972 р. - демонстраційна, а з 1976 р. офіційна участь), з іншими пошкодженнями опорно-рухового апарату (з 1976 р., окрім Паралімпійських ігор 1980 р.), ампутаціями та наслідками церебрального паралічу (з 1980 р.).

Спортсмени усіх зазначених нозологій змагалися у Паралімпійських іграх 1984 р., хоча й у різних містах (Нью-Йорк та Сток-Мандевіль), а з наступних ігор у Сеулі (1988 р.) - у єдиних комплексних змаганнях. Демонстраційна участь спортсменів з порушеннями інтелекту відбулася у 1992 р. Офіційно спортсмени цієї нозології змагалися у Паралімпійських іграх 1996-2000 рр. Після порушення процедури класифікації у 2000 році участь спортсменів цієї нозології в паралімпійських іграх було призупинено.

Спортсмени різних нозологій розподіляються на змагальні групи відповідно до загальних та функціональних класифікацій. Спортсмени з порушеннями інтелекту отримали дозвілна участь в паралімпійських іграх з 2012 року.

Еволюція паралімпійських ігор від 1960 року до теперішнього часу відбувається у напрямках:

- Збільшення кількості учасників (спортсменів та країн)
- Розширення нозологічного складу учасників (вдосконалення процедури класифікаці спортсменів)
- Вдосконалення програми змагань

Одним з найважливіших компонентів Паралімпійського спорту є програма Паралімпійських ігор. Програма Паралімпійських ігор не була сталою, змінювалася протягом існування ігор. Види спорту та спортивні дисципліни включалися до програми Паралімпійських ігор та вилучалися з неї під впливом різноманітних чинників. Змінювалася кількість та співвідношення спортивних дисциплін, комплектів нагород тощо.

Перші спроби залучення інвалідів з вадами слуху до спорту були ще в XIX столітті, коли у 1888 році в Берліні було засновано перший спортивний клуб для глухих.

Перші “Олімпійські ігри для глухих” було проведено у Парижі (Франція) з 10 по 17 серпня 1924 року завдяки ентузіазму Ежена Рубен-Алке. У змаганнях брали участь представники національних федерацій Бельгії, Великобританії, Голландії, Польщі, Франції та Чехословаччини. До змагань також допустили спортсменів Італії, Румунії та Угорщини, які ще не мали своїх національних федерацій. До програми ігор увійшли п’ять видів спорту: легка атлетика, велоспорт, футбол, стрільба та плавання. Успіх ігор перевершив усі сподівання, і це стимулювало організаторів відповідно до Олімпійських традицій проводити їх щочотири роки.

16 серпня 1924 року представники спортивних федерацій-учасниць ігор утворили Міжнародний Спортивний Комітет Глухих з метою об’єднання всіх спортивних федерацій глухих спортсменів, організації і забезпечення проведення регулярних міжнародних спортивних змагань. На Першому конгресі CISS у Брюсселі 31 жовтня 1926 р. був прийнятий статут цієї організації.

До початку другої світової війни до Міжнародного спортивного комітету глухих вступили Німеччина, Швейцарія, Данія, Норвегія, Фінляндія, Швеція, Австрія, США, Японія та Болгарія, а в 1949 році - Іспанія та Югославія. Було проведено перші Міжнародні зимові ігри для глухих.

З свого боку, МОК не залишає без уваги діяльність Міжнародного спортивного комітету глухих з популяризації спорту інвалідів, і з 15 липня 1955 року проголошує офіційне його визнання Міжнародною федерацією з Олімпійським статусом. Цього ж року відбулося приєднання до Міжнародного спортивного комітету глухих Австралії та Нової Зеландії.У 1957 році, на XIV Конгресі Міжнародного спортивного комітету глухих до нього прийняли Аргентину, Грецію, Іран, Ізраїль, НДР, СРСР, Турцію, Уругвай та Чілі.

За заслуги у розвитку спорту серед глухих, реалізацію олімпійських ідеалів та практичний внесок у розвиток Міжнародного Олімпійського руху Міжнародний Олімпійський Комітет у 1966 році нагородив Міжнародний спортивний комітет глухих Олімпійським Кубком Кубертена. На XIX конгресі в Берчтесгадені в 1967 році прийняли назву “Всесвітні ігри глухих”.

У 1983 р. Міжнародний Спортивний Комітет глухих прийняв дві класифікації членства, угоду про вибір місця проведення ігор за шість років заздалегідь, а також положення про обмеження числа супроводу посадовими особами спортсменів команд на Всесвітніх іграх глухих. Цього ж 1983 р. Міжнародний Спортивний Комітет глухих разом з іншими організаціями з метою збільшення коштів, що їх використовують у здійсненні фінансової підтримки міжнародних спортивних організацій інвалідів, взяв участь у заснуванні Міжнародного спортивного фонду інвалідів.

Міжнародний Спортивний Комітет глухих спільно з іншими організаціями брав участь у створенні Міжнародного Координаційного Комітету, Міжнародного спортивного фонду інвалідів, Міжнародного

Паралімпійського Комітету, проголошенні гасла “Рівність через спортивні змагання” тощо. З 1985 року прапори Міжнародного Олімпійського Комітету та Міжнародного Спортивного Комітету глухих майорять на літніх та зимових Всесвітніх іграх глухих. У 1990 р. на конгресі Міжнародного Спортивного Комітету Глухих у Гронінгені (Нідерланди), що він був профінансований Міжнародним Олімпійським Комітетом, була підписана угода про співпрацю між Міжнародним Паралімпійським Комітетом та Міжнародним Спортивним Комітетом глухих. Основними її положеннями було визнання Всесвітніх ігор глухих змаганнями того ж статусу, що і Паралімпійські ігри; визнання Міжнародного Спортивного Комітету глухих організацією, що проводить змагання серед глухих; визнання незалежності та автономності усіх національних федерацій глухих спортсменів; домовленість про фінансову підтримку Міжнародного Спортивного Комітету глухих на пропорційній основі тощо.

Але згодом Міжнародний Паралімпійський Комітет, який фінансувався МОК, перетворився на самостійний центр з управління паралімпійським рухом, став домінувати у спортивному русі інвалідів, проводив свою роботу безпосередньо з національними спортивними організаціями інвалідів, минаючи інколи Міжнародний Спортивний Комітет глухих і, як правило, національні федерації глухих. З 90-х років XX століття у багатьох країнах національні федерації глухих стали втрачати свої зв’язки з Національними Олімпійськими Комітетами, втрачати підтримку з боку національних спортивних організацій інвалідів.

За свідченням екс-президента Міжнародного Спортивного Комітету глухих Джералда Джордана (Jerald Jordan) Міжнародний Спортивний Комітет глухих також звинувачував Міжнародний Паралімпійський Комітет у тому, що виділені йому кошти не були розподілені згідно із угодою між організаціями.

Тому у 1993 р. на конгресі Міжнародного Спортивного Комітету глухих у Софії (Болгарія) було поставлено питання або про вихід з Міжнародного Паралімпійського Комітету, або припинення ігри глухих та участь у Паралімпійських іграх. Було офіційно надіслано листа до МОК, у якому організація ставила питання про визнання ним ігор глухих у випадку виходу Міжнародного Спортивного Комітету глухих зі складу Міжнародного Паралімпійського Комітету. Разом з тим, Міжнародний Спортивний Комітет глухих цікавили умови участі глухих спортсменів у Паралімпійських іграх. МОК не надав офіційної відповіді, але неофіційно дав зрозуміти, що цінує членство Міжнародного Спортивного Комітету глухих у Міжнародному Паралімпійському Комітеті. Міжнародний Спортивний Комітет глухих залишився членом МПК, але прийняв рішення про продовження проведення Всесвітніх ігор глухих та недоцільність участі глухих у Паралімпійських іграх.

Недоцільність участі у Паралімпійських іграх обгрутовувалася тим, що глухі вважають себе не інвалідами, а частиною культурної та мовної меншості людства - здоровими людьми без фізичних та психічних ушкоджень; змагання глухих спортсменів проводяться за тими ж спортивним правилам як і у здорових спортсменів, за винятком деяких змін технічного характеру (дії арбітрів повинні бути чітко видимими, наприклад, світловими сигналами). Крім того, на Паралімпійських іграх глухі спортсмени мали змагатися не з іншими інвалідами, а з спортсменами своєї міжнародної федерації. Тому цілком логічно виникло питання про доцільність відмови від своїх змагань, що проводилися 75 років. Ще одним аргументом був мовний бар'єр, що існує між глухими спортсменами та спортсменами інших нозологій. Висловлювалось також застереження, що участь значної кількості глухих спортсменів у Паралімпійських іграх може спричинити до зменшення кількості учасників змагань, що їх представляють інші спортивні федерації інвалідів, а це не відповідає інтересам цих організацій і завданням Паралімпійських ігор.

В свою чергу, Міжнародні Параолімпійський та Олімпійський комітети продовжили визнавати Всесвітні ігри глухих та Міжнародний Спортивний Комітет глухих.

Згідно з дозволом МОК з 2001 року Всесвітні ігри глухих офіційно називаються Дефлімпійськими іграми.

27 лютого 2003 р. 38-й Конгрес Міжнародного Спортивного Комітету Глухих прийняв рішення про запровадження назви "Міжнародний Дефлімпійський комітет" (International Deaflympic Committee)

Надзвичайно важливим для популяризації та розвитку спорту серед глухих є наявність міжнародних дактилологічних понять, що суттєво розширює залучення інвалідів цієї нозології до активного спортивного життя через спорт, збільшує можливості спілкування без перекладачів з представниками інших країн та континентів. У 1963 році для спілкування людей різних країн розроблена Міжнародна пальцева абетка. У 1976 році Всесвітня федерація глухих ухвалила міжнародний словник для глухих "Джестуно", еквівалент "Есперанто", що вбирає у себе 1500 знаків різних систем. Його використовують при проведенні спортивних ігор, конгресів тощо.

Історія Спеціального олімпійського руху розпочинається з червня 1963 року, коли Юніс Кеннеді Шрайвер відкрила у родинному маєтку в Мериленді літній денний табір для дітей та дорослих з розумовою відсталістю з метою розвитку їх здібностей в спорті та руховій діяльності.

В 1964-1968 рр. громадські та приватні установи по всій Америці відкривають денні літні табори, що фінансуються Фондом Кеннеді і діяльність яких доводить, що фізичні можливості осіб з розумовою відсталістю набагато перевищують їх оцінку, що склалася.

В 1968 р., з розумінням того, що люди з розумовою відсталістю потребують ширших можливостей для участі в спортивних тренуваннях та спортивних змаганнях, Юніс Кеннеді Шрайвер організовує міжнародний спортивний захід. 19-20 липня у м. Чикаго (США) плануються та проводяться Перші Міжнародні Спортивні ігри Спеціальних Олімпіад. Відкриття ігор відбулося на Солдатському Полі. У змаганнях взяли участь понад 1000 атлетів 26 штатів США та Канади, які змагалися у легкій атлетиці та плаванні. Організаторами ігор були перший Директор зі спорту та рекреації Фонду Джозефа Кеннеді д-р Франк Хайден та д-р Р. Кук.

В грудні 1968 р. створюється та реєструється в окрузі Колумбія доброчинна некомерційна організація "Special Olympics Inc".

У червні 1970 р. відбуваються перші змагання Спеціальних Олімпіад за межами США - Перші ігри Спеціальних Олімпіад у Франції, у яких взяло участь 550 спортсменів.

Другі міжнародні літні ігри Спеціальних Олімпіад відбулися 13-15 серпня 1970 р. у м. Чикаго (США). У змаганнях взяли участь 2000 атлетів із 50 штатів США, Канади, Франції та Пуерто Рико. Змагання з баскетболу відбулися за підтримки Національної Баскетбольної Асоціації (NBA). Гарі Фостер (Спеціальна Олімпіада Канади) запропонував увести до змагань новий вид спорту - хокей на підлозі.

"Спеціальна Олімпіада" набуває суспільного визнання, і в грудні 1971 року НОК США офіційно визнає її як організацію, що має право на використання слова "олімпійський" у своїй назві на території США.

Треті міжнародні Літні ігри Спеціальних Олімпіад відбулися 13-18 серпня 1972 р. у м. Лос-Анджелес (США). Ігри відбулися у таборі Каліфорнійського університету. В іграх взяли участь 2500 атлетів у чотирьох видах спорту. Ігри транслювалися на весь світ телекомпанією ABC. На цих іграх в якості виду Спеціальної Олімпіади дебютувала гімнастика.

Четверті міжнародні літні ігри Спеціальних Олімпіад відбулися 7-11 серпня 1975 р. у Мічиганському університеті (м. Маунт Плезант, штат Мічиган, США). В іграх взяли участь 3200 атлетів з 10 країн світу. Ігри транслювалися по національній телемережі CDS-TV.

5-11 лютого 1977 р. відбулися Перші міжнародні зимові ігри Спеціальних Олімпіад у Стімбоут-Спрінгс, штат Колорадо (США). У змаганнях взяли участь 285 атлетів США та Канади. Змагання були проведені з лижних гонок та бігу на ковзанах. Ці ігри транслювалися телекомпаніями CBS, ABC та NBC.

В липні 1977 р. участь в Спеціальних Олімпіадах зростає до 700 тис. осіб із збільшенням кількості дорослих людей. В 19 країнах вже діють програми Спеціальних Олімпіад. Через п'ять років, у грудні 1982 р. кількість програм Спеціальних Олімпіад сягне 50 за участю всіх континентів. Кількість тренерів, які спеціально готуються в школах Спеціальних Олімпіад складе в лютому 1983 року 25 тис. осіб.

У липні 1979 р. була надрукована перша поштова марка Спеціальної Олімпіади. П'яті міжнародні літні ігри Спеціальних Олімпіад відбулися 8-13 серпня 1979 р. у Брокпорті, в університеті штату Нью-Йорк. У змаганнях взяли участь близько 3500 атлетів з США та 20 країн світу. Телекомпанія АВС транслювала ці ігри. Почесними гостями змагань були перша леді США Розалін Картер, а також видатний професійний боксер Мохаммед Алі.

8-13 березня 1981 р. відбулися Другі міжнародні зимові ігри Спеціальних Олімпіад у селищі Смоглерз Нотч Стоу, штат Вермонт (США). У змаганнях взяли участь понад 600 атлетів у чотирьох видах спорту

У травні 1981 р. відбулися Перші Європейські ігри Спеціальної Олімпіади у Брюсселі (Бельгія). У змаганнях взяли участь понад 2000 спортсменів. Увагу цим іграм приділив Папа Іоанн Павло II.

У 1982-1983 рр. вже понад у 50 країнах проводилися змагання за програмами Спеціальних Олімпіад.

12-18 липня 1983 р. відбулися Шості міжнародні літні ігри Спеціальних Олімпіад в університеті штату Луїзіана, у Батон-Роудж (США). У змаганнях взяли участь понад 4000 атлетів з 51 країни світу. Вперше були проведені змагання з ролер-скейтингу та софтболу. Почесним гостем ігор був Олімпійський чемпіон із десятиборства Брюс Дженнер. 4 липня 1985 р. 65 членом Спеціальних Олімпіад стала Китайська Народна Республіка.

24-29 вересня 1985 р. відбулися Треті міжнародні зимові ігри Спеціальних Олімпіад у Парк Сіті, штат Юта (США). У змаганнях з чотирьох видів спорту взяли участь понад 800 атлетів 14 країн.

Організація Об'єднаних Націй оголосила 1986 р. Міжнародним роком Спеціальних Олімпіад.

31 липня - 8 серпня 1987 р. відбулися Сьомі міжнародні літні ігри Спеціальних Олімпіад в університеті Нотр Дам та коледжі Санта-Мари у Саус-Бенд (штат Індіана, США). У змаганнях взяли участь понад 4700 атлетів 70 країн світу. Відкриття Олімпіади транслювалося по національному телебаченню США у прайм-тайм. Президент США Рональд Рейган вітав і нагороджував учасників змагань у Білому Домі. У цьому році було випущено понад 2 мільйони дисків, компакт-дисків і касет із популярними музичними творами, а також альбоми, присвячені Спеціальним Олімпіадам.

У 1988 р відбулися трьохденні "ігри миру" за участю арабських та ізраїльських атлетів. На той час рух Спеціальних Олімпіад охопив 73 країни.

15 лютого 1988 р. відбулося підписання Протоколу між Міжнародним Олімпійським Комітетом та Міжнародною організацією Спеціальних Олімпіад про співпрацю та офіційне визнання руху. На XV Зимових Олімпійських іграх в Калгарі МОК, в особі президента Х.А. Самаранча, проголосив: "…беручи до уваги зусилля, що сприяють поширенню занять спортом серед осіб із розумовою відсталістю, Міжнародний Олімпійський Комітет в офіційному порядку визнає Спеціальні Олімпіади, що вони одержують дозвіл на використання найменування "Олімпіада"..."

У липні 1988 р. на конференції Спеціальної Олімпіади було обгрунтовано нову форму змагань - Партнерський спорт (Unified Sports), у якому мали змогу брати участь здорові спортсмени. Партнерський спорт було запроваджено у командах, які змагалися з баскетболу, боулінгу, футболу, софтболу, волейболу, велогонках, бігу та спортивної ходьби.

1-8 квітня 1989 р. відбулися Четверті міжнародні зимові ігри Спеціальних Олімпіад в Рено (штат Невада) та у Лейк-Тахо (штат Каліфорнія). У змаганнях взяли участь понад 1400 атлетів 18 країн. Хокей на підлозі було визнано офіційним видом спорту.

У 1989 р. у м. Бейрут (Ліван) вперше відбулися Національні ігри Спеціальної Олімпіади, у яких взяли участь 250 атлетів та 1000 волонтерів.

14 січня 1990 р. президент Міжнародної Спеціальної Олімпіади Сарджент Шрайвер оголосив про приєднання Радянського Союзу до руху Спеціальних Олімпіад.

20-27 липня 1990 р. відбулися Треті європейські літні ігри Спеціальної Олімпіади у Стратчліді (Шотландія). У змаганнях взяли участь 2400 спортсменів. Вперше на цих змаганнях були делегації з Чехословаччини, Угорщини, Ісландії, Естонії, Латвії, Литви та СРСР.

З 1991 р. міжнародні літні та зимові ігри Спеціальних Олімпіад перейменовано у Всесвітні (літні та зимові) ігри Спеціальних Олімпіад.

19-27 липня 1991 р. відбулися Восьмі всесвітні літні ігри Спеціальних Олімпіад у двох містах - Мінеаполісі та Сан-Пауло (штат Міннесота, США). У змаганнях взяли участь понад 6000 атлетів 107 країн. Ігри транслювали три основні американських телекомпанії - ABC, SBC, NBC та одна компанія з Канади. Передачі з ігор вела також Російська телерадіокомпанія. Вперше до програм змагань Спеціальної Олімпіади було включено партнерський (об'єднаний) спорт. Змагання відвідали Королева Йорданії Нур і король Йорданії Раад.

20-27 вересня 1993 р., вперше поза межами США, відбулися П'яті всесвітні зимові ігри Спеціальних Олімпіад у Зальцбурзі та Шладмінгу (Австрія). Це були перші всесвітні зимові ігри Спеціальних Олімпіад на території Європи. У змаганнях з п'яти видів спорту взяли участь понад 1600 атлетів з 53 країн.

У церемонії відкриття взяв участь відомий актор та громадський діяч Арнольд Шварцнеггер.

Змагання відкрив Президент Австрії Томас Клестіл. Президент Республіки Австрія дав офіційний обід у Президентському Палаці на честь неурядової організації, що було безпрецедентним явищем. На цих іграх вперше 36 чорних та білих атлетів з ПАР взяли участь у змаганнях як члени однієї команди.

1-9 липня 1995 р. відбулися Дев'яті всесвітні літні ігри Спеціальних Олімпіад у Нью-Гейвені, штат Коннектікут (США). У змаганнях з 19 видів спорту взяли участь близько 7200 атлетів 145 країн. На той час президентом

Міжнародної організації Спеціальних Олімпіад став Тімоті Шрайвер. Організаторам змагань допомагало понад 45000 волонтерів. Вперше взяла участь збірна команда України в складі 12 спортсменів, яка виборола 23 медалі (5 золотих, 11 срібних, 7 бронзових). У церемонії відкриття ігор взяв участь голова країни - Президент США Білл Клінтон. Білл Клінтон взяв також участь у ранковій пробіжці разом з учасниками марафону. Змагання транслювалися телекомпанією NBC у прайм-тайм, а кабельна телемережа ESPN щоденно вела передачі понад 13 годин. Свої вітання учасникам Спеціальної Олімпіади надіслав Папа Іоанн Павло II.

У 1995 р. Папа Іоанн Павло II видав перший за всю 2000-річну історію християнства Папський Декрет на підтримку спортивних змагань, відзначивши перемогу людини над фатальними наслідками долі.

У 1996 р. відбулися Перші Азійські Тихоокеанські Регіональні ігри Спеціальної Олімпіади (Шанхай, Китай). Цей рік видався знаменним і через те, що незважаючи на довгострокову політичну та релігійну ворожнечу в Ольстері, відбувся спільний смолоскиповий пробіг офіцерів силових структур Ірландії та Північної Ірландії які взяли участь у відкритті Спеціальної Олімпіади.

1-8 лютого 1997 р. відбулися Сьомі всесвітні зимові ігри Спеціальних Олімпіад у Торонто та Коллингвуді (провінція Онтаріо, Канада). У змаганнях з п’яти видів спорту взяли участь 1780 атлетів 82 країн. Були перші показові виступи у сноушуїнгу. Канадське телебачення вело передачі змагань кожного дня. Це були другі всесвітні ігри поза межами США.

У 1998 р. у Брюсселі (Бельгія) була започаткована Дирекція Спеціальних Олімпіад.

У 1998 р. відбулися Перші Середземноморські ігри (Греція), у яких взяли участь 1300 атлетів 24 країн. На цей час до руху Спеціальних Олімпіад приєдналося 145 країн.

26 червня - 4 липня 1999 р. відбулися Десяті всесвітні літні ігри Спеціальних Олімпіад у Раллі, штат Північна Кароліна, (США). У змаганнях взяли участь понад 7 000 атлетів 150 країн.

З 10 вересня 2001 р. відбулися Сьомі всесвітні зимові ігри Спеціальних Олімпіад в Анкоріджі, на Алясці (США) У змаганнях з 7 видів спорту взяли участь понад 2 000 атлетів 85 країн. Запроваджено нові види спорту - сноубординг та сноушуїнг.

З 21 по 28 червня 2003 р. у Дубліні, Ірландія, відбулись XI Всесвітні літні ігри під гаслом “Розділимо почуття”. В іграх взяло участь близько 160 національних делегацій, 7000 спортсменів, 28000 родичів та друзів. Організаторам змагань допомагали 30000 добровільних помічників, зокрема, мешканці 177 міст та селищ Ірландії.

“Проведення ігор за межами США - важливий крок у спробі глобалізації, - сказав президент Спеціальних Олімпіад Тімоті Шрайвер.

Ірландія - ідеальне місце для зустрічі, де можна сконцентрувати увагу усього світу на мужності спецолімпійців, які приїхали з різних куточків світу".

У 2007 році Всесвітні ігри Спеціальних Олімпіад відбулися також з межами США в Шанхаї (Китай), у 2011 році – в Афінах (Греція), а в 2015 році повернулися ло Америки та пройшли у Лос-Анжелесі.

Таким чином, в Міжнародній Олімпійській системі адаптивний спорт представлений трьома окремими напрямками, кожен з яких має свою історію, передумови виникнення та особливості розвитку.

4. Керівні організації адаптивного спорту в Україні та в світі

Міжнародний Паралімпійський Комітет (МПК) був створений у 1989 році. Це постійно діюча неурядова організація, що є вищою інстанцією у вирішенні питань, пов'язаних з координуванням, контролем та проведенням Паралімпійських ігор і керівництвом руху спорту інвалідів.

Метою діяльності Міжнародного Паралімпійського Комітету є формування та міжнародне представництво організацій спорту інвалідів з урахуванням Паралімпійських стандартів, а також сприяння розвиткові і популяризації спорту серед інвалідів світу, їх всебічної реабілітації в суспільстві та формуванні здорового способу життя.

Серед основних напрямів діяльності Міжнародного Паралімпійського Комітету можна виділити такі, як:

- надання допомоги у координації та контролі за проведенням всесвітніх і регіональних ігор, чемпіонатів серед спортсменів різних нозологій;
- координація спортивного календаря міжнародних і регіональних змагань спортсменів з інвалідністю;
- інтеграція адаптивного спорту у структуру міжнародного спортивного руху здорових спортсменів, враховуючи та зберігаючи особливості адаптивного спорту;
- співпраця з Міжнародним Олімпійським Комітетом (МОК) та іншими міжнародними спортивними організаціями;
- підтримка та заохочення освітніх та реабілітаційних програм, дослідницької діяльності в інтересах спорту осіб з інвалідністю та Паралімпійського руху;
- розвиток адаптивного спорту без дискримінації з політичних і економічних мотивів, віросповідання, нозології, ступеню втрати здоров'я, расової та статевої приналежності;
- забезпечення розширення діапазону можливостей спортсменів з ураженнями і виконання тренувальних програм, що вони сприяють поліпшенню функцій організму;
- прагнення до розширення програм літніх та зимових Паралімпійських ігор за рахунок включення видів спорту та дисциплін для спортсменів з важкими ураженнями та жінок.

Фінансування Міжнародного Паралімпійського Комітету здійснюється за рахунок щорічних внесків його членів, а також внесків, вкладів, грантів та інших фінансових надходжень отриманих МПК або разом з МПК.

Міжнародні організації адаптивного спорту мають право на проведення своїх спортивних заходів, самостійну організаційну та економічну діяльність, надання допомоги МПК в організації та проведенні змагань за участю спортсменів різних нозологій.

До керівних структур адаптивного спорту належать:

Міжнародна організація Спеціальних Олімпіад (Special Olympics Inc, SOI) - міжнародне спортивне об'єднання, що його було створено у 1968 р. Юніс Кеннеді Шрайвер з метою розвитку спорту осіб з затримкою розумового розвитку. Міжнародна організація Спеціальних Олімпіад має спеціальний дозвіл Міжнародного Олімпійського Комітету на використання у своїй назві слова "Олімпіада". Проводить самостійні комплексні змагання - Всесвітні ігри Спеціальних Олімпіад.

Міжнародна спортивна асоціація (федерація) для осіб з вадами інтелекту (International Sports Association For Persons With An Intellectual Disability, INAS-FID) - міжнародне спортивне об'єднання, що його було створено у 1986 р. під назвою "Міжнародна спортивна асоціація для осіб з розумовими вадами" *(International Association Of Sports For Persons with Mental Handicap, INAS-FMH)* з метою розвитку спорту осіб з розумовими вадами. З 1986 р. - член Міжнародного координаційного комітету, один з фундаторів Міжнародного Паралімпійського Комітету. Нині спортсмени, об'єднані Міжнародною спортивною асоціацією (федерацією) для осіб з вадами інтелекту не беруть офіційної участі у Паралімпійських іграх.

Міжнародний спортивний комітет глухих (Comité International des Sports des Sourds, CISS) - міжнародне спортивне об'єднання, що його було створено у 1924 р. з метою розвитку спорту осіб з вадами слуху, з 1986 р. - член Міжнародного координаційного комітету, один з фундаторів Міжнародного Паралімпійського Комітету. Проводить власні комплексні змагання - Всесвітні ігри глухих, які з 2001 р. мають назву "Дефлімпійські ігри". 38-й (2003 р.) Конгрес Міжнародного спортивного комітету глухих приняв рішення про зміну назви організації на Міжнародний Дефлімпійський комітет (International Deaflympic Committee, IDC). Спортсмени з вадами слуху не беруть участі у Паралімпійських іграх.

1978р. – Міжнародна спортивна і рекреаційна асоціація *(осіб з)* церебральним паралічем (Cerebral Palsy - International Sports and Recreation Association, CP-ISRA)

1981р. – Міжнародна спортивна асоціація сліпих (International Blind Sports Association, IBSA)

1984 р. – Міжнародна спортивна асоціація (федерація) для осіб з вадами інтелекту (International Sports Association For Persons With An Intellectual

Disability, INAS-FID). З 1986 р. - член Міжнародного координаційного комітету, один з фундаторів МПК

2004 р. – Міжнародна федерація спорту на візках та для осіб з ампутацією (International Wheelchair and Amputee Sports Federation (IWAS). Організацію створено шляхом об'єднання Міжнародної Федерації Сток-Мандевільських ігор, що її було створено у 1952р. (International Stock Mandeville Games Federation - ISMGF), згодом Міжнародна Сток-Мандевільська Федерація Спорту на Візках (International Stock Mandeville Wheelchair Sport Federation - ISMWSF) та Міжнародної спортивної організації інвалідів (International Sports Organization for the Disabled, ISOD), що зоснована у 1964р.

В Україні керівними організаціями адаптивного спорту є Національний комітет спорту інвалідів України та Український центр з фізичної культури та спорту інвалідів „Інваспорт", які, відповідно на недержавному та державному рівнях несуть відповідальність за розвиток в Україні спорту для осіб з особливими потребами.

Національний комітет спорту інвалідів України - носій паралімпійського руху в Україні і вищий орган, який координує діяльність громадського спортивного руху інвалідів, об'єднує національні Федерації спорту інвалідів з ураженнями зору, слуху, опорно-рухового апарату, розумовими та фізичними вадами. Представляє Україну в міжнародному Паралімпійському русі, виконує функції Національного Паралімпійського Комітету України.

Український центр з фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт" - спеціалізована установа, яка сприяє забезпеченню проведення в життя державної політики з питань фізичної культури і спорту серед інвалідів на території України, і здійснює свої повноваження як безпосередньо, так і через Кримський республіканський, обласні, Київський та Севастопольський міські центри з фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт". Український центр з фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт", створений згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.92 N 31 "Про Комплексну програму розв'язання проблем інвалідності", віднесений до сфери управління Національного комітету спорту інвалідів України.

5.**Аналіз участі спортсменів України в Паралімпійських іграх**

Участь спортсменів України у Паралімпійських іграх в міжнародному Паралімпійському русі Україну представляє виключно Національний Комітет спорту інвалідів України, що виконує функції Національного Паралімпійського Комітету. Національний Комітет спорту інвалідів України - носій Паралімпійського руху в Україні і вищий орган, який координує діяльність громадського спортивного руху інвалідів - об'єднує Національні Федерації спорту інвалідів з ураженнями зору, слуху, опорно-рухового апарату, розумовими та фізичними вадами. Паралімпійці України беруть

участь у Паралімпійських іграх починаючи з 1996 р., і їх результати постійно зростають.

Вперше Національна збірна команда України взяла участь у **X Паралімпійських іграх (Атланта, 1996 р.).** Українським спортсменам вдалося показати високі результати і завоювати сім Паралімпійських нагород - одну золоту, чотири срібні і дві бронзові медалі.

Збірна України (31 спортсмен) взяла участь у Паралімпійській програмі з таких видів спорту: легка атлетика, плавання, паверліфтинг, стрільба з лука, волейбол сидячи. Були вибрані саме ті види спорту, в яких українські спортсмени мали можливість за рівнем своєї підготованості претендувати на медалі, показати високі спортивні результати.

Завдяки значній допомозі Світового конгресу Українців, деяких бізнесменів з Атланти, наша команда одержала можливість випробувати спортивні майданчики, на котрих проводились змагання, ще перед початком ігор.

У всіх десяти вагових категоріях, в яких помірялися силами спортсмени-паверліфтери, були встановлені рекорди: дев'ять світових і один Паралімпійський. Змагаючись у ваговій категорії до 90 кг (українські спортсмени виступили в трьох вагових категоріях) луганчанин Андрій Барибін посів восьме місце з результатом 162.5 кг і у ваговій категорії до 100 кг дніпропетровець Сергій Лук'янов став дев'ятим, а Станіслав Арбітман з Донеччини (вага понад 100 кг) - 12-м.

Лучники львів'яни Богдан Носевич і Роман Гутник виступили задовільно, посівши відповідно восьме і 19-те місця.

У змаганнях з волейболу сидячи взяло участь 12 команд. Українські волейболістки перемогли збірні команди США і Швеції з однаковим рахунком - 3:0, Казахстану (3:2) і програли збірним Норвегії та Ірану (0:3), Нідерландів і Німеччини (1:3), Угорщини (2:3), і посіли сьоме місце.

Серед спортспенів з вадами розумового і фізичного розвитку четвертою у змаганнях з бігу на 200 м була Наталія Сальна з Дніпропетровська.

У змаганнях серед плавців з вадами зору Михайло Баланчук з Донецької області стартувавши на дистанції 100 м брасом, посів четверте місце з результатом 1 хв. 19,6 с. У запливах батерфляєм на 100 м і комплексним плаванням на 200 м він фінішував відповідно восьмим і п'ятим. Серед осіб з пошкодженнями опорно-рухового апарату найуспішніше виступила дніпропетровська спортсменка Олена Акопян, яка посіла друге місце на дистанції 50 м вільним стилем, показавши час - 40,82 с. Ще дві срібні медалі Олена виборола на дистанціях 100 і 200 м цим же способом плавання, здолавши їх відповідно за 1 хв. 27,0 с і 3 хв. 17,71 с. Олена Акопян була шостою на дистанції 100 м брасом. Юрій Андрюшин з Кіровограда, пропливши 100 м вільним стилем за 1 хв. 8,6 с, став бронзовим призером ігор. Інші українські плавці показали такі результати: Валентина Резніченко з Дніпропетровська посіла п'яте місце у плаванні вільним стилем на 50 м і

сьоме - на 100 м, а її землячка Станіслава Базилева у плаванні цим же стилем стала дев'ятою на 50 м і 23-ю - на стометрівці. Харків'янин Максим Луцик стартував у трьох фіналах: пропливши 50 м вільним стилем за 27,78 с, він посів шосте місце, на дистанції 100 м вільним він став восьмим, а на стометрівці брасом - шостим. Дмитро Корнєєв (Харків) у фінальних запливах на дистанціях 100м батерфляєм фінішував восьмим, на 200 м комплексним плаванням - сьомим.

У змаганнях легкоатлетів Дмитро Іванов з Дніпропетровська, метнувши спис на 33 м 74 см, вийшов на п'яте місце, а Світлана Трифонова двічі ставала сьомою - з перегонів на 100 і 800 м. Найвищого успіху серед українських легкоатлетів досягнув Василь Ліщинський з Донеччини, який штовхнув ядро на 13 м 66 см і став чемпіоном та рекордсменом Паралімпійських ігор. Метнувши диск на 39 м 60 см він здобув срібну медаль ігор. Володарем бронзової медалі у потрійному стрибку став Ігор Горбенко з Житомирщини. Його результат - 13 м 90 см. Стрибнувши у довжину з розбігу на 6 м 34 см, він посів п'яте місце. Львів'янка Марія Афанасик у фіналі пробігла дистанцію 400 м за 1 хв. 3.58 с. Програвши третьому призерові 0,52 с стала четвертою. Виступивши у найважчому виді легкої атлетики - п'ятиборстві, М.Афанасик набрала 2575 очок і вийшла на п'яте місце.

Не менш вдалим був дебют Української команди і в **зимових Паралімпійських іграх, що відбувся в 1998 р. на VII іграх в Нагано**, Японія. В конкуренції серед 31 країни та 571 спортсмена збірна команда України в складі 12 паралімпійців виборола 9 медалей (3 золотих, 2 срібних, 4 бронзових): Петро Кардаш - 3 золоті нагороди (лижні гонки), Тамара Кулінич - 1 срібна (біатлон) та 1 бронзова (лижні гонки), Ольга Кравчук - 1 срібна (лижні гонки), Світлана Трифонова - 1 бронзова (лижні гонки), Олена Акопян - 2 бронзові (лижні гонки, біатлон).

На **XI Паралімпійських іграх у Сіднеї** Україну презентували 67 спортсменів у 8 видах спорту: дзюдо (5 спортсменів), легка атлетика (22 спортсмени), плавання (11 спортсменів), стрільба з лука (5 спортсменів), настільний теніс (4 спортсмени), паверліфтинг (8 спортсменів), футбол (11 спортсменів) та 1 фехтувальник.

На цих іграх українські паралімпійці завоювали 3 золоті, 20 срібних і 14 бронзових медалей. Цей успіх вражаючий. В індивідуальних змаганнях нагороди вибороли 23 спортсмени, а також команда з 11 футболістів.

Результати практично кожного спортсмена - за межею національних рекордів. Крім того, чимало українських спортсменів посіли 4-5 місця, 95% спортсменів національної команди увійшли до першої десятки найкращих спортсменів світу з різних видів спорту.

Четверті місця посіли - Олена Акопян (плавання, 50 м батерфляй і 50 м на спині); Андрій Онуфрієнко (біг 100, 200, 400 м); Руслан Бурлаков (комплексне плавання, 200 м); Андрій Жильцов (біг 200 м); Тамара Кулінич (паверліфтинг); Сергій Колос (диск); Олена Скубак (стрільба з лука); Ірина

Куликова (біг 100 м); Надія Савинська (настільний теніс); команда лучниць (Олена Скубак, Олена Струк, Галина Федечко); Василь Ліщинський (диск); Інна Д'яченко (біг 200 м); Валентина Різниченко (плавання, 50 м в/с); естафетна команда 4х100 м (Руслан Бурлаков, Олександр Мащенко, Дмитро Корнєєв, Максим Луцик);

П'ятими були Олександр Іванюхін (стрибки у довжину і потрійний стрибок); Юрій Андрюшин (плавання, 50 і 100 м в/с); Сергій Сидоренко (дзюдо); Василь Ліщинський (штовхання ядра); Ігор Боднар (біг 400 м); Руслан Бурлаков (плавання, 100 м на спині); Олександр Баканов (настільний теніс); Сергій Лук'янов (паверліфтинг);

Олександр Мащенко (комплексне плавання, 200 м); Вадим Калмиков (потрійний стрибок); Роман Гутник (стрільба з лука); Дмитро Корнєєв (плавання); Тетяна Рудківська (біг 400 м) посіли *шості* місця.

Сьомими стали Світлана Трифонова (паверліфтинг); Ірина Куликова (біг 400 м); Юлія Грубник (плавання, 400 м в/с); Дмитро Корнєєв (плавання, 400 м в/с); Валерій Савельєв (плавання, 50 м в/с);

Восьмий результат показали Тетяна Шуба (паверліфтинг); Володимир Піддубний (диск); Марина Клемяшова (плавання, 100 м на спині);

Дев'ятим був Костянтин Бочковський (дзюдо), а Микола Левицький (дзюдо); Максим Луцик (плавання, 100 м брас); Андрій Барибін (паверліфтинг) показали *десятий* результат;

Світова громадськість, за підсумками Паралімпіади-2000, визнала Україну однією із лідерів за темпами розвитку національного Паралімпійського руху. Президент Міжнародного Паралімпійського Комітету д-р Роберт Стедвард і Президент Міжнародного Олімпійського Комітету Хуан Антоніо Самаранч висловили думку, що паралімпійська Україна показала феноменальний прогрес, зробивши стрибок з часів Атланти до Сіднею.

З часів барона де Кубертена немає єдиної думки щодо доцільності проведення неофіційного командного заліку Олімпійських, і, як наслідок, Паралімпійських ігор. Існує декілька альтернативних способів визначення цього результату (за кількістю золотих медалей, очок тощо). Так, за кількістю золотих медалей команда України посіла 35 місце.

Але кількість золотих медалей не є єдиним критерієм визначення місця країни в неофіційному командному заліку.

Наприклад, за загальною кількістю завойованих медалей команда України на XI Паралімпійських іграх посіла 13 місце, за середньою кількістю медалей на одного члена команди - п'яте місце.

Прапор України піднімався у Сіднеї 37 разів, і за словами Президента України, українські спортсмени зробили для зовнішнього іміджу України більше, ніж усі дипломати разом. Ордена "За заслуги" першого ступеня удостоєна Олена Акопян, другого ступеня - Юрій Андрюшин, Олександр Мащенко, Ігор Горбенко, Олександр Ясиновий. 25 спортсменів удостоєні

цього ж ордена третього ступеня. Ордена "Княгині Ольги" третього ступеня удостоєні Інна Д'яченко, Наталія Іванова, Людмила Османова, Лідія Соловйова і Президент Національного комітету спорту інвалідів України Валерій Сушкевич.

Наступні - **VIII зимові Паралімпійські ігри у Солт-Лейк-Сіті (2002р.)** у черговий раз підтвердили силу і мужність українських паралімпійців. Збірна команда України у складі 11 спортсменів завоювала 12 медалей (6 срібних і 6 бронзових).

За підсумками етапів Кубка світу 2001 передпаралімпійського року Міжнародною федерацією лижного спорту і біатлону переможцем Кубка світу визнано Юрія Костюка; друге місце посіли Світлана Трифонова та Микола Овчаренко; Ірина Кириченко посіла третє місце.

Спортсмени України у зимових видах спорту отримали у 2001 році срібну нагороду чемпіонату Європи та Кубка світу; у 2002 році - 6 золотих, 6 срібних, 2 бронзових медалі Кубку Європи; 4 золоті, 1 срібну, 7 бронзових медалей Кубку світу.

На VIII зимових Паралімпійських іграх кожен із спортсменів-паралімпійців України боровся за медалі у двох видах програми - лижних гонках та біатлоні - найбільш масових, захоплюючих видах спортивної програми.

Паралімпійці України вибороли у Солт-Лейк-Сіті 12 медалей - 6 срібних та 6 бронзових. Героями VIII зимових Паралімпійських ігор стали Світлана Трифонова, яка здобула 3 срібні та 1 бронзову медалі, Олена Юрковська - 1 срібну та 3 бронзові медалі, Олег Мунц - 2 срібні медалі, Микола Овчаренко - 1 бронзову медаль, Віталій Лук'яненко - 1 бронзову медаль.

Четверті місця посіли Кириченко Ірина (біатлон) та Лук'яненко Віталій (лижні гонки, 10 км).

П'ятими були Мунц Олег (біатлон), Костюк Юрій (лижні гонки, 5 та 10км), Овчаренко Микола (лижні гонки, 5 км).

Шосте місце посів Васютинський Олександр (лижні гонки, 5 км).

Окрім того,

- Кириченко Ірина була *сьомою* у лижних гонках на 10 та *восьмою* на 5 км;
- Васютинський Олександр - *сьомим* у лижних гонках на 10 і 15 км та *чотирнадцятим* у біатлоні;
- Костюк Юрій - *восьмим* у змаганнях з біатлону та лижних гонок на 15 км*;*
- Сухан Олександр - *восьмим* у лижних гонках на 5 і 10 км км, *п'ятнадцятим* у лижних гонках на 15 км та *двадцять другим* у біатлоні;
- Морозов Владислав - *дев'ятим* у біатлоні та лижних гонках на 5 км, *п'ятнадцятим* у лижних гонках на 10 км, та *двадцять другим* лижних гонках на 15 км;

- Овчаренко Микола - *десятим* у біатлоні та *одинадцятим* у лижних гонках на 15 км;
- Лук'яненко Віталій - *одинадцятим* у біатлоні.

У неофіційному командному заліку команда України посіла 18 місце, а за кількістю нагород на одного спортсмена - 2 місце.

У **2004 р. на XII Паралімпійських іграх в Афінах, Греці**я українська збірна була представлена 88 спортсменами,які змагалися в 9 видах спорту. Українськими атлетами було встановлено більше 10 світових та паралімпійських рекордів. Паралімпійці України вибороли 55 медалей (24 золотих, 12 срібних, 19 бронзових), що дозволило їм зайняти 6 місце в НКЗ.

28 медалей було здобуто в плаванні, в т.ч. феноменальний виступ 18-річного плавця з Донецька, тотально незрячого Віктора Смирнова (7 нагород, 5 з яких – золоті). За спортивні досягнення йому присвоєно звання – Герой України. Крім того 21 медаль вибороли українці в змаганнях з легкої атлетики, посівши друге місце за результатами легкоатлетичних змагань

Вдалим став виступ українських паралімпійців на **IX зимових Паралімпійських іграх-2006 в Турині, Італія,** де команда України зайняла третє місце за кількістю золотих нагород і друге – за загальною кількістю медалей. В скарбничку української збірної потрапило 25 медалей: 7 золотих, 9 срібних та 9 бронзових. В Турині вперше в Паралімпйських іграх взяли участь: Павленко Людмила (Харківська обл.), Батенкова Юлія (Волинська обл.), Хижняк Сергій (Харківська обл.), Смирнова Тетяна (Харківська обл.).

Світове спортивна спільнота визнала, що Україна здійснила тріумфальне досягнення у паралімпійському спорті. Підтвердженням цього стало рішення Оргкомітету Паралімпійських ігор-2006 про визнання української паралімпійки Олени Юрковської, яка виборола 4 золотих, срібну і бронзову нагороди, найкращою спортсменкою IX зимових Паралімпійських ігор з врученням їй спеціальної золотої медалі. Крім того Олені була вручена спеціальна нагорода – «Спортивна зірка», ініційована Міжнародним олімпійським комітетом, як найкращій спортсменці світу, яка впроваджує у світі високі цінності олімпізму та паралімпізму. Ця нагорода була вручена в м. Лозанні (Швейцарія) після закінчення Туринської Паралімпіади, у квітні 2006 року. Олені Юрковській присвоєно звання Героя України з врученням ордена Держави.

На **XIII Паралімпійських іграх 2008 р. в Пекіні**, Китай паралімпійці України посіли 4 місце в НКЗ, здобувши 74 нагороди (24 золотих, 18 срібних, 32 бронзові) і встановивши 22 рекорди (світові та паралімпійські). Україну представляли 126 спортсменів в 11 видах спорту (легка атлетика, плавання, фехтування на візках, стрільба з лука, футбол, стрільба кульова, веслування академічне, пауерліфтинг, настільний теніс, волейбол сидячи (жінки), дзюдо.

43 нагороди здобули українці в плаванні (13/10/20) Виноградець Дмитро, Калина Андрій, Мащенко Олександр, Веракса Максим, Федина Олексій та ін.

В легкоатлетичних дисциплінах - 24 медалі (9/7/8): Павлик Роман, Василь Ліщинський, Мальчик Алла, Якибчук Тетяна та ін.

Варто відзначити і перемогу нашої збірної у фіналі змагань з футболу (Україна-Росія 2:1).

У X зимових Паралімпійських Іграх 2010 року українські спортсмени-паралімпійці змагалися у трьох зимових видах спорту: біатлоні, гірськолижному спорті і лижних гонках. В заліку за загальною кількістю медалей національна збірна України розділила третє місце разом із збірною командою Канади та стала п'ятою за кількістю золотих нагород.Загалом на цих Іграх спортсмени України здобули 19 медалей: 5 золотих, 8 срібних та 6 бронзових.

Під час XIV Паралімпійських ігор 2012 р. в Лондоні Національна паралімпійська команда України, у складі якої було 150 спортсменів, посіла четверту позицію у неофіційному заліку Паралімпійських ігор. Українські паралімпійці вибороли 84 медалі, серед яких 32 золоті, 24 срібних та 28 бронзових нагород. Це на 10 медалей більше, ніж у Пекіні-2008, у тому числі - на 8 золотих нагород.

Українські спортсмени змагались в 12 видах спорту: легка атлетика, плавання, фехтування на візках, стрільба із лука, футбол ДЦП, стрільба кульова, веслування академічне, пауерліфтинг, настільний теніс, волейбол сидячи (жінки), дзюдо та дебютному для української команди виді спорту велоспорті (трек та шосе).

Українські паралімпійці встановили 60 рекордів: 32 – Європи, 12 – світу та 16 Паралімпійських ігор.

Серед рекордсменів варто відзначити дебютантів Паралімпійських ігор-2012 Прологаєву Наталію та Богодайко Євгенія, котрі двічі одночасно встановили рекорд світу, Європи та Паралімпійських ігор.

Українські плавці у Лондоні підтвердили завойовану в Китаї третю світову сходинку у загальному неофіційному заліку серед країн-учасниць. Українські спортсмени завоювали 44 нагороди, серед яких 17 золотих, 14 срібних та 13 бронзових нагород. Володарями нагород різного ґатунку стали 24 спортсмени, найкращими серед них: Прологаєва Наталія (ураження опорно-рухового апарату), Веракса Максим (вади зору), Богодайко Євгеній (ураження опорно-рухового апарату).

Другим пріоритетним видом спорту у виступах українських паралімпійців стала легка атлетика:22 нагороди, серед яких 8 золотих, 7 срібних та 7 бронзових нагород(у порівнянні з Пекіном: 24 нагороди, з яких 9 золотих, 7 срібних та 8 бронзових).

У **2014 році на XI зимових Паралімпійських іграх у Сочі** національна паралімпійська збірна команда здобула 25 медалей (5 золотих; 9

срібних та 11 бронзових). За підсумком Ігор національна паралімпійська збірна команда України стала другою за загальною кількістю медалей та четвертою - за кількістю золотих нагород.

У Сочі вперше в Паралімпіайських іграх взяли участь:Буй Ірина (Вінницька обл.), Ляшенко Людмила (Харківська обл.), Рептюх Ігор (Чернігівська обл.), Яровий Максим (Миколаївська обл)., Прилуцька Ольга (м.Київ), Ковалевський Анатолій (м.Київ), Решетинський Ярослав (м.Київ) та Ошаров Іван (м.Київ).

На **XV Паралімпійських іграх в Ріо-де-Жанейро (Бразилія)** Україна була представлена 169 спортсменами, що змагалися в 20 видах спорту. Збірна здобула рекордні 41 золоту, 37 срібних та 39 бронзових медалей і піднялася на третє місце в медальному заліку.

Найбільше нагород здобули українські плавці — 74 медалі, з яких 25 золотих, 24 срібних, 25 бронзових: Максим Веракса, Євгеній Богодайко, Дмитро Виногардець, Генадій Бойко, Сергій Кліпперт, Денис Дубров, Олексій Федина, Катерина Істоміна, Дмитро Залевський, Анна Стеценко, Максим Крипак, Єлизавета Мерешко

В легкій атлетиці українська збірна виборола 19 нагород (4 золотих, 8 срібних, 7 бронзових) :Ігор Цвєтов, Лейля Аджаметова, Оксана Зубковська,Зоя Овсій, Роман Павлик, Марія Памазан.

Крім того золоті нагороди українські паралімпійці здобули в таких видах спорту як фехтування (Антон Дацко, Андрій Демчук), настільному тенісі (Наталія Косміна), велоспорті (Єгор Дементьєв), дзюдо (Інна Черняк), стрільбі (Василь Ковальчук), параканое (Сергій Ємельянов), веслування (Роман Полянський), пауерліфтингу (Лідія Соловйова), футблі.

Таблиця 2.

Результати участі спортсменів України у Паралімпійських іграх

Паралімпійські ігри	Медалі			Разом
	ЗОЛОТІ	СРІБНІ	БРОНЗОВІ	
X Паралімпійські ігри 1996 Атланта (США)	1	4	2	**7**
XI Паралімпійські ігри 2000 Сідней (Австралія)	3	20	14	**37**
XII Паралімпійські ігри 2004 Афіни (Греція)	24	12	19	**55**
XIII Паралімпійські ігри 2008 Пекін (Китай)	24	18	32	**74**
XIV Паралімпійські ігри 2012 Лондон (Велика Британія)	32	24	28	**84**

XV Паралімпійські ігри 2016 Ріо-де-Жанейро(Бразилія)	41	37	39	**117**
РАЗОМ:	**125**	**115**	**134**	**374**

Таблиця 2.

Результати участі спортсменів України у зимових Паралімпійських іграх

Паралімпійські ігри	Медалі			**Разом**
	ЗОЛОТІ	СРІБНІ	БРОНЗОВІ	
VII зимові Паралімпійські ігри, 1998, Нагано (Японія)	3	2	4	9
VIII зимові Паралімпійські ігри 2002, Солт-Лейк-Сіті (США)	-	6	6	12
IX зимові Паралімпійські ігри 2006, Турин (Італія)	7	9	9	25
X зимові Паралімпійські ігри 2010, Ванкувер (Канада)	5	8	6	19
XI зимові Паралімпійські ігри 2014, Сочі (Росія)	5	9	11	25
РАЗОМ:	**20**	**34**	**36**	**90**

Рекомендована література

Основна:

1. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів : [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту] / Ю. А. Бріскін. – Київ : Олімпійська література, 2006. – 263 с. – ISBN 966-7133-79-6.

2. Бріскін Ю. А. Адаптивний спорт. Спеціальні Олімпіади : навч. посіб. – Львів : Ахіл, 2003. – 128 с.

3. Бріскін Ю. А. Організаційні основи Паралімпійського спорту : навч. посіб. – Львів : Кобзар, 2004. – 180 с., іл.

4. Бріскін Ю. А. Вступ до теорії спорту інвалідів : навч. посіб. / Ю. А. Бріскін, А. В. Передерій. – Львів : Апріорі, 2008. – 70 с.

5. Передерій А. В. Спеціальні Олімпіади в сучасному світі : монографія / А. В. Передерій. – Львів : ЛДУФК, 2013. – 296 с.

Допоміжна:

1. Бріскін Ю. А. Класифікаційні стратегії Паралімпійського спорту / Бріскін Ю. А., Передерій А. В. //Оздоровча і спортивна робота з неповносправними / за заг. ред. Бріскіна Ю., Линця М., Боляха Е., Мігасевича Ю. – Львів : Видавець Тарас Сорока. – 2004. – С. 22–29.

2. Григоренко В. Г. Дифференциально-интегральный подход в организации педагогической системы коррекции двигательной сферы инвалидов с нарушениями функций спинного мезга / В. Г. Григоренко // Физическая культура и спорт инвалидов : тез. докл. I Всесоюз. науч. конф. – Одесса, 1989.

3. Передерий А. Общая характеристика классификаций в спорте инвалидов / Алина Передерий, Ольга Борисова, Юрий Брискин // Наука в олимпийском спорте. – 2006. – № 1. – С. 50–54.

4. Передерій А. В. Теоретико-методичні підходи до періодизації багаторічної підготовки спортсменів у адаптивному спорті / Передерій А. В., Розторгуй М. С. // Спортивний вісник Придніпров'я. –2016. – № 1. – С. 91–95.

5. Розторгуй М. Підготовка спортсменів з інвалідністю на етапі спортивно-реабілітаційної підготовки в силових видах спорту / Марія Розторгуй, Аліна Передерій // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – 2018. − № 1(41). – С. 61–66.

6. Соболевский В. Этико-деонтологические аспекты физкультурно-оздоровительной работы среди инвалидов / В. Соболевский // Теория и практика физической культуры. – 1990. – № 1. – С. 48–50.

7. Organizational basics implementation of the programs of Special Olympics / Yevgenij Prystupa, Alina Perderiy, Yuriy Briskin, Maryan Pityn // Harvard Journal of Fundamental and Applied Studies. − 2015, − N 1(7), Vol. 8. – P. 266−272.

8. Roztorhui M. The training system of athletes with disabilities in strength sports / Mariia Roztorhui, Alina Perederiy, Yuriy Briskin, Olexandr Tovstonoh // Sportlogia. – Banja Luka, 2018. – T. 14, N 1. – P. 98–106.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Мультимедійне забезпечення лекційного курсу.

2. Відеоматеріали змагань осіб з інвалідністю різних нозологій.

3. Official website of the Paralympic Movement [Electronic resource]. – Access mode: www.paralympic.org

4. Національний комітет спорту інвалідів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.paralympic.org.ua

5. Special Olympics [Electronic resource]. – Access mode: www. specialolympics.org

6. Deaflimpics [Electronic resource]. – Access mode: www.deaflimpics.org